
Rassenbericht Grasland 2017

Jan Rinze van der Schoot, Henk Schilder

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Rassenbericht Grasland 2017

Jan Rinze van der Schoot, Henk Schilder

Het Cultuur- en Gebruikswaarde Onderzoek voedergrassen is uitgevoerd door Wageningen Livestock Research in opdracht van en gefinancierd door Plantum.

Wageningen Livestock Research
Wageningen, november 2017

Rapport 1060

Schoot, J.R. van der, Schilder, H. *Rassenbericht Grasland 2017*; Wageningen Livestock Research, Rapport 1060.

Samenvatting NL

Rapportage van proefveldresultaten van het rassenonderzoek aan Engels raaigras in de periode 2009-2016.

Dit rapport is gratis te downloaden op <https://doi.org/10.18174/427019> of op www.wur.nl/livestock-research (onder Wageningen Livestock Research publicaties).

© 2017 Wageningen UR Livestock Research

Postbus 338, 6700 AH Wageningen, T 0317 48 39 53, E info.livestockresearch@wur.nl, www.wur.nl/livestock-research. Wageningen Livestock Research is onderdeel van Wageningen University & Research.

Wageningen Livestock Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van de uitgever of auteur.

De certificering volgens ISO 9001 door DNV onderstreept ons kwaliteitsniveau. Op als onze onderzoeksoopdrachten zijn de Algemene Voorwaarden van de Animal Sciences Group van toepassing. Deze zijn gedeponeerd bij de Arrondissementsrechtbank Zwolle.

Inleiding

Dit Rassenbericht Grasland 2017 bevat de nieuwste resultaten van het Cultuur- en Gebruikswaarde Onderzoek (CGO) van Engels raaigras. In het CGO worden rassen van voedergrassen en witte klaver getest op hun landbouwkundige waarde voor de veehouder. Bij goede resultaten komen de rassen op de Aanbevelende Rassenlijst. Voor grasland zijn vooral de eigenschappen standvastigheid, ziekteresistentie (zoals resistentie tegen kroonroest bij Engels raaigras), wintervastheid en drogestof-opbrengst belangrijk. De eigenschappen worden beoordeeld op beweidings- en maaiproefvelden, waar de nieuwe rassen samen met de bestaande rassenlijstrassen worden uitgezaaid en onderzocht.

Resultaten

Weergegeven zijn de proefveldresultaten van het CGO voor Engels raaigras laat en middentijds doorschietend van de afgelopen jaren. Voor de meeste eigenschappen en de opbrengsten hebben de gegevens betrekking op het gemiddelde van de resultaten verkregen in de periode 2009 t/m 2016. Vermeld zijn de rassenlijstrassen van de Aanbevelende Rassenlijst Veehouderij 2018 en de rassen in onderzoek van de uitzaaijaren 2013 en 2014. De rassen van 2013 zijn reeds beoordeeld voor opname op Rassenlijst 2018.

In dit Rassenbericht Grasland 2017 zijn van Engels raaigras de **nieuwe, aanbevolen rassen van Rassenlijst 2018** vermeld met hun waarderingscijfers. De opname en volgorde is gebaseerd op het advies en het persbericht van de Commissie Samenstelling Aanbevelende Rassenlijst (CSAR).

Voor opname is ook inschrijving in het Nederlands Rassenregister en/of EU-verkeerstoelating nodig. De rassen van 2014 worden volgend jaar beoordeeld, omdat het onderzoek nog niet is afgerond. Voor de overige (gras)soorten die in de Aanbevelende Rassenlijst staan vermeld, zijn geen nieuwe gegevens verkregen. Voor meer informatie over grassoorten, graslandmengsels en raseigenschappen wordt verwezen naar de Aanbevelende Rassenlijst Veehouderij 2018. Ook de eigenschappen van de rassenlijstrassen van de andere grassoorten en typen (Engels raaigras vroeg doorschietend, gekruist raaigras, Italiaans raaigras, timothee en beemdlangbloem) en van witte klaver staan hierin vermeld.

Toelichting op de tabellen

Het jaartal achter de rasnaam geeft het eerste jaar van uitzaai en onderzoek aan.

( ) betekent: gegevens zijn gebaseerd op weinig waarnemingen.

- betekent: geen of onvoldoende waarnemingen.

Een hoog cijfer betekent een gunstige waardering van de betrokken eigenschap.

De drogestofopbrengst is per soort of type weergegeven in verhoudingsgetallen. Deze zijn gebaseerd op het gemiddelde van de A- en N-rassen van de desbetreffende soort of het type van de Aanbevelende Rassenlijst 2017. Naast de gemiddelde totale jaaropbrengst van de beweidingsproeven en de maaiproeven is ook de opbrengst van de eerste en tweede snede vermeld. Bij 100 = ... ton ds/ha is het opbrengstniveau van de rassenproeven vermeld. De opbrengstniveau's van de beweidingsproeven en de maaiproeven zijn niet direct vergelijkbaar door verschillen in beproevingslocaties en management.

De waarderingscijfers en opbrengstgegevens zijn alleen binnen de soort of het type direct vergelijkbaar. Door verschillen in beproevingsperiode, -omvang en -methode kunnen gegevens niet zondermeer gebruikt worden voor een directe onderlinge vergelijking van typen en soorten.

Afkortingen van namen van kwekers of houders/aanvragers kwekersrecht.

AFBI : Agri-Food and Biosciences Institute, Loughgall, Noord Ierland

Bar : Barenbrug Holland B.V., Nijmegen

Car : Carneau Frères S.A., Orchies, Frankrijk

DLF : DLF A/S, Roskilde, Denemarken

DSV : DSV AG, Lippstadt, Duitsland

IBER : Inst. of Biological Environmental & Rural Sciences, Aberystwyth, Groot Brittannië

ILVO : ILVO - Plant, Melle, België

NPZ : Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG, Holtsee, Duitsland

RAGT : RAGT 2n S.A.S., Rodez, Frankrijk

Afkortingen van namen van vertegenwoordigers.

Bar : Barenbrug Holland B.V., Nijmegen

DLF : DLF B.V., Kapelle

DSV : DSV zaden Nederland B.V., Gennep

Joo : Joordens Zaden B.V., Kessel

Lim : Limagrain Nederland B.V., Rilland

VDS : VANDINTER SEMO BV, Scheemda

ENGELS RAAIGRAS LAAT DOORSCHIETEND

Overzicht van de raseigenschappen

	Kweker / vertegenwoordiger	Gemiddelde doorschietdatum	Standvastigheid	Wintervastheid	Resistentie tegen kroonroest	Drogestofopbrengst in verhoudingsgetallen			
						eerste snede	tweede snede	jaargemiddelde beweidingsproefvelden	jaargemiddelde maaiproefvelden
		1	2	3	4	5	6	7	8
Rassenlijstrassen									
Diploïde rassen									
Barnewton	Bar	4-6	8.4	7.6	7.8	98	104	103	101
Manchester	Bar	3-6	8.3	7.5	8.4	98	101	101	101
Barimero	Bar	4-6	8.4	7.3	7.5	100	104	101	100
Rossera	DSV	2-6	8.0	6.9	7.8	99	104	102	100
Bovini	DLF	3-6	8.3	7.1	7.7	101	96	99	101
Thomas	Bar	5-6	8.4	6.9	7.6	103	90	99	99
Humbi 1	DLF	4-6	8.2	7.4	8.1	96	94	100	97
Candore	Car/Lim	2-6	8.4	7.2	8.0	96	95	98	99
Bartombo	Bar	9-6	8.3	7.2	7.4	97	103	98	100
Romark	DLF	1-6	8.0	7.1	7.3	98	97	99	98
Melluck	ILVO/Bar	3-6	8.5	6.9	7.0	98	96	99	97
Tomaso	DSV	1-6	8.2	7.2	7.3	100	96	99	96
Zenital	RAGT/Joo	2-6	8.2	7.1	7.8	98	99	97	96
Burlina 1	DLF	1-6	8.0	6.9	7.1	97	94	98	99
Jalinas	DLF	1-6	8.2	6.9	7.1	101	94	98	98
Nieuwe rassen									
Melonora	ILVO/Bar	4-6	8.5	7.0	8.3	99	103	101	102
Barhoney	Bar	7-6	8.2	7.3	8.2	97	105	103	102
Mahony	DLF/Lim	5-6	8.1	6.9	8.1	96	105	103	101
Maiko	DSV	2-6	8.4	7.4	7.9	97	105	102	101
Tottenham	Bar	4-6	8.4	7.3	8.1	95	102	101	101
Rossimonte	DSV	8-6	8.3	(7.5)	7.9	98	109	102	103
Barbitol	Bar	3-6	8.2	(7.5)	8.2	100	100	102	100
Tetraploïde rassen									
Dromara	AFBI/Bar	2-6	8.1	7.6	8.9	104	98	99	101
Meracoli	ILVO/Bar	3-6	8.1	7.4	8.2	103	98	99	101
Rivaldo	DSV	2-6	8.1	7.6	8.6	100	100	99	99
Alcander	DLF/Lim	2-6	8.1	7.5	8.8	104	95	97	99
Estrada	DSV	4-6	8.1	7.4	8.4	99	103	99	99
Barpasto	Bar	2-6	8.1	7.9	8.0	103	101	98	101
Meltador	ILVO/Bar	5-6	7.8	7.5	8.0	105	95	98	99
Polim	DLF	1-6	7.6	7.5	8.1	106	92	96	98
Bocage	Car/DLF	3-6	8.0	7.6	8.7	98	94	93	96
Nieuwe rassen									
Melbolt	ILVO/DLF	2-6	8.0	7.0	8.6	102	103	103	102
Melkana	ILVO/Bar	2-6	8.2	(6.9)	8.7	105	105	101	102
Nieuw in Rassenlijst 2018									
Barganza	Bar	2-6	7.8	-	8.6	105	103	106	101
Thegn	DLF	2-6	7.9	-	8.7	105	104	104	102
100 = ... ton ds/ha						4.1	2.5	12.1	14.0

Vervolg ENGELS RAAI GRAS LAAT DOORSCHIETEND

Overzicht van de raseigenschappen

	1 ^e jaar onderzoek	Kweker / vertegenwoordiger	Gemiddelde doorschietdatum	Standvastigheid	Wintervastheid	Resistentie tegen kroonroest	Drogestofopbrengst in verhoudingsgetallen			
							eerste snede	tweede snede	jaargemiddelde beweidingsproefvelden	jaargemiddelde maaiproefvelden
			1	2	3	4	5	6	7	8
Rassen in onderzoek										
<i>Diploïde rassen</i>										
Camirero (ELp 060582)	2013	DSV	5-6	8.3		8.1	96	95	97	97
13LPD 132	2013	Bar	9-6	8.1		7.3	88	108	98	98
13LPD 138	2013	Bar	4-6	8.2		7.7	100	92	96	94
ILVO 135490	2013	ILVO/Bar	4-6	8.4		8.0	95	102	97	99
ILVO 135773	2013	ILVO/Bar	1-6	8.2		8.1	100	93	100	98
Jasmund (SLM22301/07)	2013	NPZ/VDS	3-6	8.2		7.5	102	95	99	98
Valmiron (LMG LFD-52764)	2013	DLF/Lim	1-6	8.1		7.7	100	99	101	100
DLF LFD-42477	2013	DLF	29-5	8.0		7.9	101	92	98	98
Maredo (Elp 062130)	2014	DSV	4-6	8.1		7.8	93	99	99	97
Andena (Elp 210481)	2014	DSV	31-5	8.0		7.7	108	95	103	99
14LPD 113	2014	Bar	4-6	8.2		7.7	92	108	96	101
14LPD 118	2014	Bar	5-6	7.9		8.0	95	111	106	101
14LPD 123	2014	Bar	5-6	7.7		7.5	91	109	102	98
RGAS974	2014	RAGT/Joo	1-6	8.4		8.4	98	96	99	98
DT 252	2014	Car/Lim	4-6	8.2		8.5	97	93	100	98
DLF LFD-62760	2014	DLF	2-6	8.1		7.8	91	97	96	91
DLF LFD-21352	2014	DLF	26-5	8.2		7.9	101	93	99	97
DLF LFD-21385	2014	DLF	2-6	8.4		8.0	93	100	100	92
<i>Tetraploïde rassen</i>										
Rolinde (ELp 04-713)	2013	DSV	2-6	8.0		8.7	101	101	99	98
13LPT 214	2013	Bar	6-6	8.1		8.5	97	92	95	96
TI 47	2013	Carn/Lim	2-6	8.2		8.7	110	89	99	101
DLF LFT-42487	2013	DLF	31-5	7.6		7.0	105	95	96	98
Kassian (LMG LFT-4009)	2013	DLF/Lim	2-6	8.0		8.4	103	97	99	100
13LPT 3083	2014	Bar	3-6	7.9		8.7	100	96	94	94
14LPT 215	2014	Bar	31-5	7.8		8.8	106	97	101	102
14LPT 224	2014	Bar	31-5	8.0		8.8	108	93	100	101
ILVO 145914	2014	ILVO/Bar	1-6	8.3		8.9	102	97	98	104
Boudica (DLF LFT-41335)	2014	DLF	27-5	7.8		8.5	113	91	99	104
Mellara (ILVO142932)	2014	ILVO/DLF	4-6	8.3		8.5	101	104	100	102
Salvina (LMG LFT-41351)	2014	DLF/Lim	1-6	8.1		8.8	107	97	99	104
100 = ... ton ds/ha							4.1	2.5	12.1	14.0

ENGELS RAAIGRAS MIDENTIJD

Overzicht van de raseigenschappen

	Kweker / vertegenwoordiger	Gemiddelde doorschietdatum	Standvastigheid	Wintervastheid	Resistentie tegen kroonroest	Drogestofopbrengst in verhoudingsgetallen			
						eerste snede	tweede snede	jaargemiddelde beweidingsproefvelden	jaargemiddelde maaiproefvelden
		1	2	3	4	5	6	7	8
Rassenlijstrassen									
Diploïde rassen									
Sputnik	DLF	29-5	8.2	6.5	8.4	104	103	108	103
Arnando	DSV	29-5	8.5	7.5	8.0	95	108	102	100
Arsenal	DSV	22-5	8.2	7.1	7.6	104	92	100	101
Abosan 1	DLF	29-5	8.2	7.0	8.1	96	100	101	100
Kiani	DLF	31-5	8.3	7.5	8.3	97	102	101	96
Trenio	DSV	22-5	8.4	6.7	7.9	98	101	99	99
Massimo	DLF/Lim	25-5	8.2	6.6	7.8	97	105	99	101
Kaiman	DSV	30-5	7.9	6.9	7.7	95	110	100	102
Toronto	DSV	22-5	8.2	6.8	7.2	105	89	100	98
Chicago	DSV	23-5	8.7	6.9	7.4	97	97	97	99
Domiat 1	DLF	29-5	7.9	6.5	7.9	97	94	97	98
Option	DLF	25-5	8.2	7.0	7.9	96	96	97	97
Nieuwe rassen									
Arelia	DSV	23-5	8.4	7.3	7.6	105	102	106	102
Melspring	ILVO/Bar	25-5	8.4	6.8	8.3	103	89	101	101
Tetraploïde rassen									
Diwan	DLF	27-5	7.9	7.6	8.7	105	99	101	102
Binario	DSV	22-5	7.9	7.7	8.8	103	93	99	100
Barcampo	Bar	28-5	8.1	7.8	8.9	99	102	99	100
Barfamos	Bar	28-5	8.1	7.8	8.6	96	112	100	100
Trivos	DSV	26-5	7.8	7.1	8.6	101	103	97	101
Maurizio	DSV	22-5	8.1	7.7	8.4	104	98	97	100
Hurricane	Car/Lim	29-5	8.0	7.2	8.7	98	106	98	98
Activa	Car/VDS	21-5	7.8	7.5	8.5	103	90	97	97
Novello	DLF/Lim	31-5	8.1	7.3	8.3	90	117	98	101
Melverde	ILVO/Bar	24-5	8.1	7.0	8.5	96	102	97	99
Besser	DLF	25-5	7.8	7.5	8.0	100	107	97	100
Nieuwe rassen									
Briant	Bar	30-5	7.9	(7.1)	9.0	99	108	101	102
Vifelt	DLF	24-5	8.0	(7.5)	8.7	99	98	100	98
Nieuw in Rassenlijst 2017									
Barojet	Bar	27-5	8.0	-	8.7	100	111	100	107
AberGain	IBER/VDS	28-5	7.8	-	8.5	109	107	99	106
Velonit	DLF	24-5	7.9	-	8.8	106	98	101	101
Magena	ILVO/DLF	31-5	8.2	-	8.6	95	118	101	101
100 = ... ton ds/ha						4.7	2.1	12.3	14.3

Vervolg ENGELS RAAI GRAS MIDDELTIJDS

Overzicht van de raseigenschappen

							Drogestofopbrengst in verhoudingsgetallen			
							eerste snede	tweede snede	jaargemiddelde beweidingsproefvelden	jaargemiddelde maaiproefvelden
1 ^e jaar onderzoek	Kweker / vertegenwoordiger	Gemiddelde doorschietdatum	Standvastigheid	Wintervastheid	Resistentie tegen kroonroest		5	6	7	8
Rassen in onderzoek										
Diploïde rassen										
Lanzaco (ELp 04-604)	2013	DSV	27-5	8.2	-	8.1	92	103	94	99
13LPD 108	2013	Bar	27-5	8.2	-	7.1	89	94	91	94
13LPD 117	2013	Bar	29-5	8.1	-	8.4	92	105	97	99
13LPD 3055	2013	Bar	25-5	8.1	-	8.1	101	88	97	99
DLF LFD-7030	2013	DLF	17-5	8.2	-	7.7	110	94	102	105
Wisram (DLF LFD-8511)	2013	DLF	23-5	8.1	-	8.1	101	92	101	101
DLF LFD-21496	2013	DLF	28-5	7.4	-	7.2	87	102	88	93
Armetto (ELp 03-629)	2014	DSV	22-5	8.1	-	8.5	104	95	102	101
RGAS971	2014	RAGT/Joo	27-5	8.2	-	8.7	92	98	99	97
DLF LFD-62637	2014	DLF	26-5	8.1	-	7.8	94	98	95	93
DLF LFD-21397	2014	DLF	22-5	8.0	-	7.4	99	93	96	98
Maqui (DLF LFD-21422)	2014	DLF	26-5	8.2	-	8.4	99	96	103	99
Verdasco (LMG LFD-2061)	2014	DLF/Lim	22-5	7.7	-	7.8	107	91	101	98
Aberwolf (Ba14074)	2014	IBER/VDS	24-5	8.3	-	7.6	99	97	99	99
Tetraploïde rassen										
Aberclyde (Ba13940)	2013	IBER/VDS	19-5	7.6	-	8.6	104	93	93	99
Marniere (LMG LFT-41317)	2013	DLF/Lim	26-5	7.8	-	8.7	98	104	98	100
DLF LFT-44461	2013	DLF	26-5	7.1	-	8.5	99	101	93	97
DLF LFT-74626	2013	DLF	29-5	7.0	-	8.6	95	102	94	94
Arapho (DLF LFT-74925)	2013	DLF	26-5	7.9	-	8.5	102	99	97	97
Explosion (ELp 04-689)	2014	DSV	22-5	8.0	-	8.8	115	95	107	107
14LPT 205	2014	Bar	26-5	8.0	-	9.0	97	105	97	102
14LPT 210	2014	Bar	30-5	8.2	-	8.9	93	110	103	102
14LPT 213	2014	Bar	31-5	8.0	-	8.9	100	107	104	101
14LPT 223	2014	Bar	29-5	8.1	-	8.8	96	113	103	102
Matenga (SLM 24233/04)	2014	NPZ/VDS	24-5	8.0	-	8.3	109	93	100	101
Quadriga (SLM 24215/03)	2014	NPZ/VDS	29-5	8.1	-	6.9	95	105	98	96
TRAH962	2014	RAGT/Joo	26-5	8.1	-	8.9	103	96	97	100
DLF LFT-0808B2	2014	DLF	21-5	4.0	-	8.5	102	88	80	86
ILVO145903	2014	ILVO/DLF	28-5	8.2	-	9.1	103	107	108	107
Weldone (LMG LFT-41349)	2014	DLF/Lim	28-5	8.2	-	8.9	95	115	102	105
100 = ... ton ds/ha							4.7	2.1	12.3	14.3

To explore
the potential
of nature to
improve the
quality of life

Wageningen Livestock Research Postbus 338
6700 AH Wageningen
T 0317 48 39 53
E info.livestockresearch@wur.nl [www.wur.nl/
livestock-research](http://www.wur.nl/livestock-research)

Wageningen Livestock Research ontwikkelt kennis voor een zorgvuldige en renderende veehouderij, vertaalt deze naar praktijkgerichte oplossingen en innovaties, en zorgt voor doorstroming van deze kennis. Onze wetenschappelijke kennis op het gebied van veehouderijsystemen en van voeding, genetica, welzijn en milieu-impact van landbouwhuisdieren integreren we, samen met onze klanten, tot veehouderijconcepten voor de 21e eeuw.

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen 9 gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research en Wageningen University hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 6.500 medewerkers en 10.000 studenten behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

